

Foto: Bengt Stridh

Ävjepilört finns på den svenska rödlistan över hotade arter i kategorin sårbar (VU). Arten har minskat kraftigt under 1900-talet. För att försöka bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna arten. Den är även fridlyst. Ävjepilört ingår i EU:s habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige åtagit sig att skydda arten inom nätverket Natura 2000.

Ävjepilört är en lågväxt, ettårig ört som blir 3–40 cm. Bladen är smalt lansettlika eller linjära. Om plantan står på land kan hela växten

bli rödaktig, om den däremot stått en tid i vatten blir bladen bredare och gröna. Stipelslidan har mycket korta (0,2–0,8 mm långa) kanthår och hyllet är utan glandelprickar vilket är goda skiljekaraktärer mot de snarlika arterna rosenpilört och bitterpilört.

Ävjepilört blommar i juli–augusti med små, grönaktigt rosa–röda blommor som sitter samlade i smala, glesa ax. Blomningstiden varierar från år till år beroende på vattenståndet, eftersom den förefaller gro först när dess växtplats har torrlagts. Nöten är glänsande, vanligen mörkbrun och 1,5–1,8 mm lång.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

- RE – Försvunnen
- CR – Akut hotad
- EN – Starkt hotad
- VU – Sårbar**
- NT – Missgynnad
- DD – Kunskapsbrist

Foto: Bengt Stridh

Foto: Bengt Stridh

Ävjepilört

växer på stränder nära vattnet, vid älvar, sjöar och åar, samt från Medelpad och norrut även på havsstränder i brackvatten i närheten av älver eller åmynningar, ofta vid deltan eller på öar.

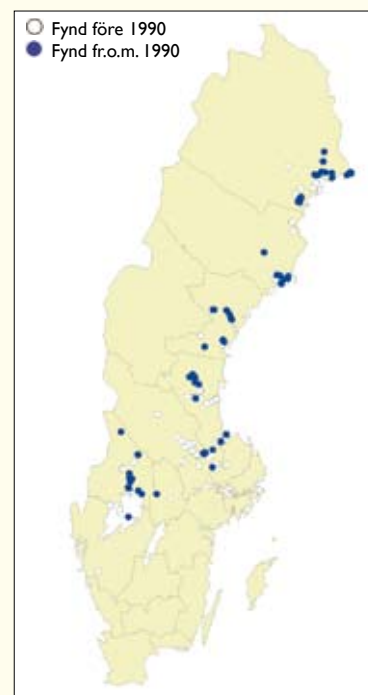
Arten är uppenbarligen starkt ljusberoende

och mycket konkurrenssvag. Den förmår inte hävda sig mot vass, starr eller annan högre strandvegetation. Den är därför beroende antingen av ett hårt strandbete eller av stora naturliga svängningar i vattenståndet som blottlägger nakna stränder. Ishyvling och kontinuerlig slampåförel spelar sannolikt också stor roll för att hindra igenväxning. Ävjepilört kräver blottad jord för att gro. Den naturliga växtplatsen är på vattenstranden, utanför landstrandens sammanhängande växtlighet. Det betyder att växtplatserna är översvämmade under en stor del av året. Växtplatsernas blottläggning kan variera kraftigt mellan olika år.

Landhöjningen gör att växtplatserna på havsstränderna måste följa med strandens förskjutning utåt och ävjepilörten är därför beroende av att lämpliga stränder kontinuerligt nybildas.

Bete förekommer på ett tjugotal sötvattenslokaler från Medelpad och söderut. Kreaturens tramp skapar luckor i den sammanhängande vegetationen där ävjepilörten kan etablera sig. I viss mån kan bete och tramp även påverka den nedre gränsen för den sammanhängande vegetationen och skjuta denna zon något högre upp på stranden, vilket också gynnar ävjepilörten. Alltför kraftigt tramp är dock negativt då störningarna blir så kraftiga att plantorna trampas sönder innan de hunnit sätta frukt.

Tillsammans med andra småväxta vattenväxter ingår ävjepilört i ett växtsamhälle som kallas ävjobroddsvegetation. Vattenkraftsutbyggnad, vattenreglering, minskad kreaturshållning vid stränder och igenväxning på grund av övergödning är de främsta hoten mot ävjepilörten och de andra arterna i växtsamhället.

Ävjepilört finns i övriga Norden i Finland och Norge. Endast ett fåtal spridda rapporter finns om fynd utanför Norden.

Om du vill läsa mer om ävjepilört eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för ävjepilört hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken